RAPPORTAGE

Keukentafelgesprekken Borne

Opdrachtgever: Gemeente Borne

Datum: 20 februari 2026

Versie: 1

Eeckhof
voor een leefbare omgeving

Inleiding

Aan het begin van het proces was het plan om samen met de agrarische ondernemers in gemeente Borne een gebiedsraad te vormen. Doel hiervan was het regelmatig organiseren van activiteiten en het versterken van de samenhang in het gebied. Als aftrap is een excursie georganiseerd naar proefboerderij 'De Marke' in Hengelo (Gld), waarvoor alle agrarische ondernemers zijn uitgenodigd. Uiteindelijk was de opkomst beperkt en bleek het lastig om een activiteit te vinden die voor alle ondernemers interessant is.

Proces

In gemeente Borne zijn nog maar weinig agrarische ondernemers actief en de groep die er is, blijkt zeer divers. Die diversiteit biedt kansen, maar laat ook zien dat er geen duidelijke, samenhangende doelgroep is om als gemeente mee te werken of te communiceren. Na afloop van de excursie is daarom gekozen voor individuele keukentafelgesprekken. In deze gesprekken is de informatie opgehaald die in de volgende paragrafen wordt beschreven.

Bevindingen keukentafelgesprekken

In deze voorverkenning zijn in totaal éénentwintig keukentafelgesprekken gevoerd. De gemeente heeft hiervoor een lijst aangeleverd met de meeste agrarische bedrijven in gemeente Borne en in de dorpen Hertme en Zenderen. Deze bedrijven zijn eerst telefonisch benaderd om te vragen of zij wilden deelnemen. De meeste ondernemers stonden hier positief tegenover. Enkele ondernemers weigerden in eerste instantie, maar zijn later onaangekondigd bezocht en hebben toen alsnog aan het proces deelgenomen.

"Het zal onze tijd wel duren."

"Ja, het is gemeente Borne hè!!!!"

Van de éénentwintig bedrijven geven negen ondernemers aan dat er geen opvolger is die het bedrijf wil voortzetten. Bij enkele van deze negen bedrijven is daar nog enige onzekerheid over, of wordt nog gezocht naar iemand die via samenwerking mogelijk toch het bedrijf kan voortzetten.

Daarnaast zijn er een paar bedrijven waar wel opvolging in beeld is, maar waar de toekomstige generatie waarschijnlijk kiest voor andere vormen van landbouw dan de gangbare bedrijfsvoering. Het is daar nog onduidelijk hoe de opvolging precies zal verlopen.

Zes bedrijven hebben een duidelijke opvolger. De overige bedrijven bevinden zich in een stabiele fase. Zij zijn recent overgenomen of zijn nog niet toe aan opvolging.

"Wees zuinig op de boeren die er nog zijn."

Een ander belangrijk punt betreft de pachtbedrijven. In gemeente Borne liggen de landgoederen ‘Weleveld’ en ‘Twickel’, waar veel agrarische bedrijven pachtgrond gebruiken. Overdracht of beëindiging van een bedrijf verloopt bij pachtbedrijven heel anders dan bij bedrijven in eigendom.

Bedrijven die richting beëindiging gaan, verouderen vaak sneller. Er wordt minder geïnvesteerd omdat dit aan het einde van de bedrijfsvoering weinig oplevert. Bij stoppen moet het bedrijf meestal eerst worden aangeboden aan de verpachter. Daarnaast moet de ondernemer zelf zorgen voor pensioenopbouw, iets wat in de praktijk nog weleens wordt vergeten.

Overname kan soms juist makkelijker zijn, mits de verpachter meewerkt, omdat er minder eigendom hoeft te worden overgedragen. Het gaat dan vooral om gebouwen, productierechten en eventueel pachtrechten. Dit blijft echter een proces waarin veel overleg nodig is en waarin emoties vaak een rol spelen. Daardoor blijft het een ingewikkelde en tijdrovende stap.

“Overheid, laat de ondernemer ondernemen.”

Het proces rond de realisatie van de Vloedbeltverbinding zorgt voor veel onrust in het gebied. De provincie legt een claim op de gronden, maar biedt voor de gedupeerden nog geen duidelijke oplossing. Dit maakt het voor veel agrarische ondernemers lastig om hun werk goed te doen.

De aanhoudende onzekerheid raakt veel betrokkenen en vraagt veel van hen. Hierdoor wordt het de komende periode lastig om een goed gebiedsproces te voeren.

“Overheden moeten leren samenwerken!”

“We willen veranderen maar de overheden moeten daar meer in faciliteren.”

Analyse keukentafelgesprekken

Deze analyse beschrijft de resultaten van keukentafelgesprekken met agrariërs in de gemeente Borne. Voor dit onderzoek zijn 22 agrariërs benaderd, waarvan 21 een gesprek hebben gevoerd. De gesprekken geven inzicht in de huidige situatie op de erven, de verwachtingen voor de toekomst en de zorgen die bij agrariërs leven.

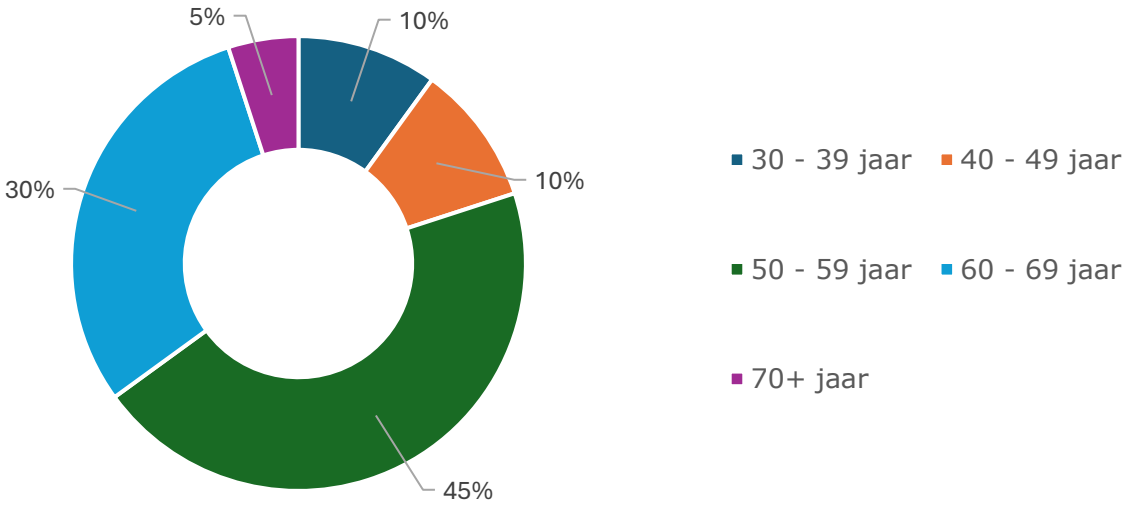
Bedrijfsvorm

Van de 21 deelnemende agrariërsbedrijven is er sprake van verschillende rechtsvormen. Eén agrariër (5%) runt een eenmanszaak. Vijf deelnemers (25%) hebben een man-vrouwmaatschap. De grootste groep bestaat uit vijftien agrariërs (70%) die hun bedrijf voeren in de vorm van een maatschap, vennootschap onder firma (vof) of commanditaire vennootschap (CV). Deze verdeling geeft een beeld van de onderlinge verschillen in organisatievormen binnen de lokale agrarische sector.

Leeftijd (hoofd)ondernemer(s)

De onderstaande afbeelding toont de leeftijdsverdeling van de 21 hoofdondernemers. Het merendeel behoort tot de groep vijftigers en zestigers. Bij drie ondernemers in de 50-59 categorie was naast de hoofdondernemer ook een zoon of dochter bij het gesprek aanwezig, allen twintigers. In de 60-69 categorie geldt hetzelfde: drie gesprekken waarbij een jong familielid aanschoof, eveneens twintigers.

De gemiddelde leeftijd van de hoofdondernemers is 56,8 jaar. Dit is een gebruikelijke leeftijd binnen de agrarische sector en geeft geen aanwijzing voor een opvallend jonge of oude groep. De aanwezigheid van jongere familieleden bij meerdere gesprekken kan wel duiden op betrokkenheid van een volgende generatie.

Afbeelding 11. Leeftijdsverdeling

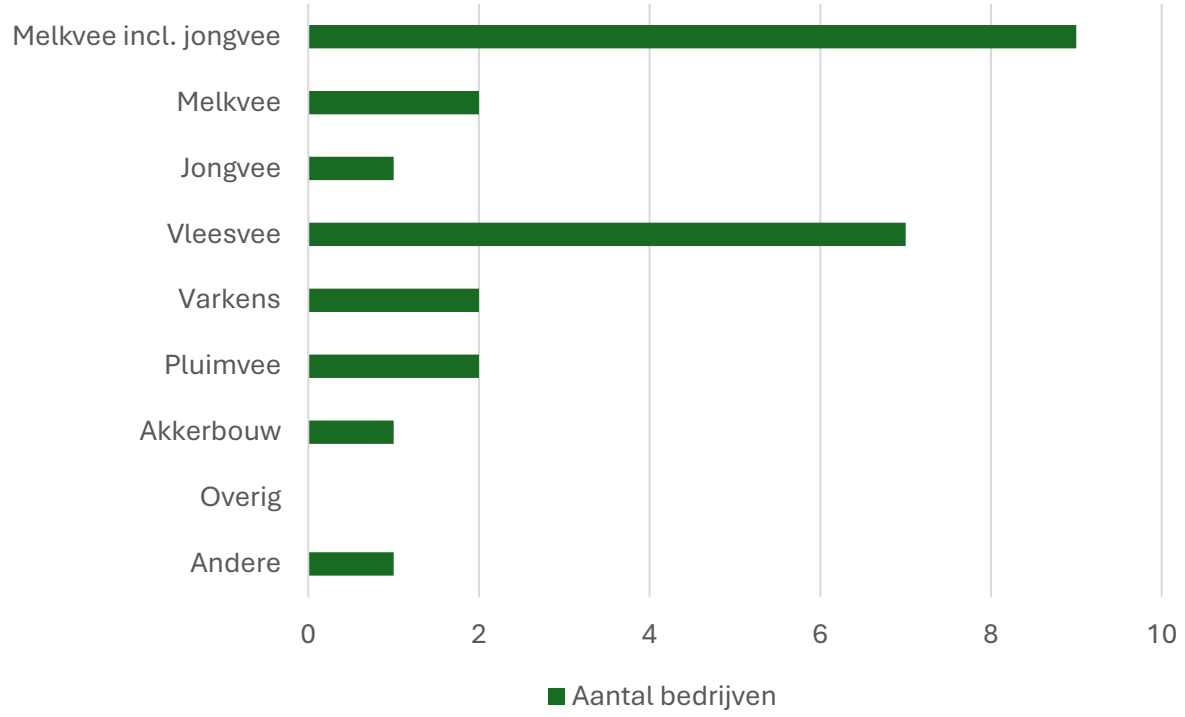
Samenlevingsvorm (hoofd)ondernemer

Een grote meerderheid van de deelnemende agrariërs, 17 van de 21 (85%), geeft aan samen te wonen. Daarnaast heeft één agrariër aangegeven alleenstaand te zijn en twee bij hun ouders te wonen. Deze verdeling geeft een globaal beeld van de gezinssituatie van de agrariërs in het gebied.

Bedrijfstype

Onder de deelnemende bedrijven is vooral de melkveehouderij met jongvee goed vertegenwoordigd. Het gaat om 9 van de 21 bedrijven. Daarnaast doen 2 varkenshouders en 2 pluimveebedrijven mee. Ook zijn er 7 vleesveebedrijven, waarvan één bedrijf daarnaast een akkerbouwtak heeft. Verder zijn er 2 bedrijven met alleen melkvee en 1 bedrijf met alleen jongvee. Tot slot is er nog een agrariër die gras en maïs teelt voor veehouders.

Het totaal aantal genoemde bedrijfstakken ligt hoger dan het aantal deelnemende bedrijven. Dit komt doordat sommige deelnemers meerdere agrarische activiteiten combineren binnen één bedrijf. Hierbij gaat het om twee bedrijven met een gemengd bedrijfstype, zoals combinaties van melkvee met vleesvee, of vleesvee met akkerbouw. Zie onderstaande afbeelding voor een visuele weergave van deze verdeling.

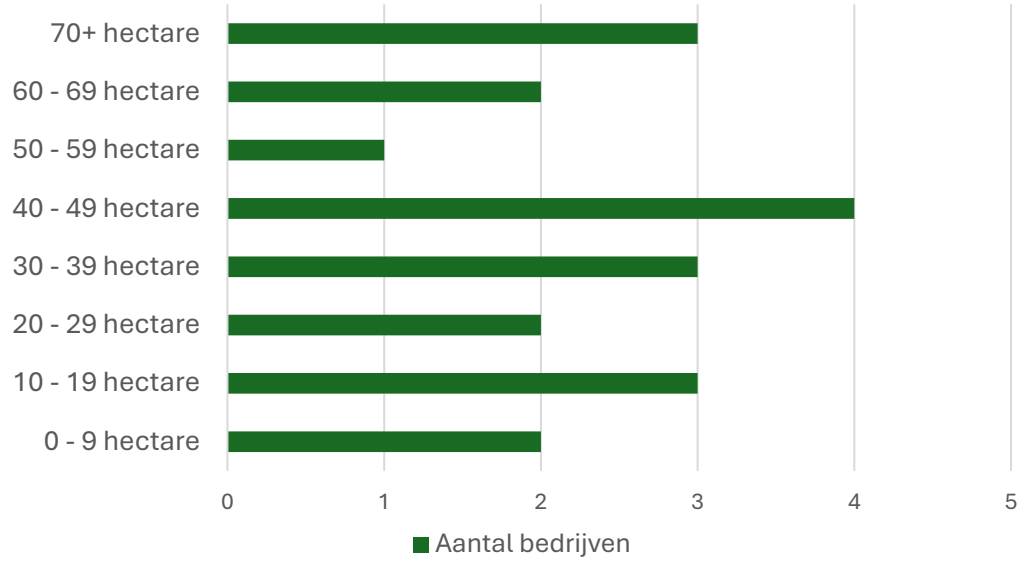

Afbeelding 22. Bedrijfstype

Omvang bedrijf

Omvang in hectare (eigendom inclusief pacht)

De totale oppervlakte die door de deelnemende bedrijven wordt gebruikt, bedraagt ongeveer 835 hectare dat gelegen is in de gemeente Borne. Gemiddeld komt dit neer op 40 hectare per bedrijf. Wanneer we specifieker kijken, blijkt dat melkveehouders gemiddeld een bedrijfsomvang hebben van ruim 60 hectare. Voor de overige bedrijven (zoals varkens-, pluimvee- en akkerbouwbedrijven) ligt het gemiddelde op ruim 18 hectare. In onderstaande afbeelding is een overzicht weergegeven van de verschillende omvang groottes per bedrijf.

Afbeelding 33. Bedrijfsomvang in hectare

Van de 21 deelnemende bedrijven hebben 6 aangegeven geen grond te pachten. De overige 15 bedrijven pachten wel grond. Van deze 15 bedrijven zijn er 10 actief in de melkveehouderij. Eén van deze melkveebedrijven heeft daarnaast ook een vleesveetak. De overige vijf pachters zijn pluimvee-, varkens en kalverhouders. Gemiddeld pachten deze 15 bedrijven 18,9 hectare grond.

Omvang in aantal dieren

De omvang van veehouderijen verschilt duidelijk per diercategorie. Melkveebedrijven in het gebied houden gemiddeld 121 melkkoeien en 70 stuks jongvee, met bedrijven die oplopen tot 200 melkkoeien en 120 jongvee. Kalverhouderijen zijn gemiddeld kleiner van schaal en tellen rond de 760 dieren per bedrijf, met uitschieters tot 2.100.

In de varkenshouderij is de variatie groter. Bedrijven met vleesvarkens houden gemiddeld 475 dieren, met pieken tot 600.

Pluimveebedrijven vallen op door hun omvang. In de biologische vleeskuikenhouderij worden gemiddeld 8.000 dieren gehouden, met uitschieters tot 9.000 per bedrijf.

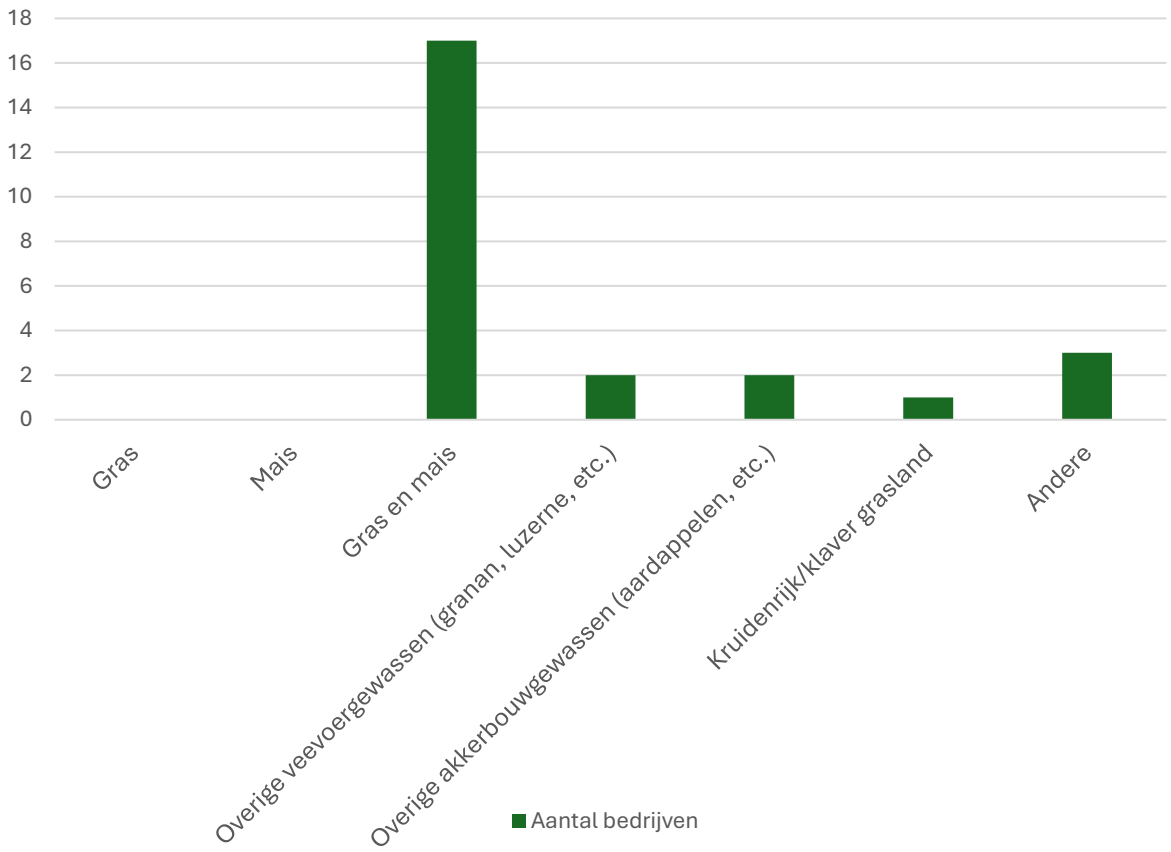
De cijfers laten zien dat de agrarische sector in het gebied breed is opgebouwd, met zowel middelgrote melkveebedrijven als intensieve varkens- en pluimveehouderijen.

Tabel 1. Omvang in aantal dieren

	Melkvee	Jongvee	Vleesvarkens	Vleeskuikens (bio)	Kalveren
Minimum	75	40	350	7.000	20
Gemiddeld	121	70	475	8.000	760
Maximum	200	120	600	9.000	2.100

Gewassen

Gras en maïs zijn de meest geteelde gewassen onder de deelnemende agrariërs. In totaal geven 17 agrariërs aan deze gewassen te telen. Binnen deze groep teelt één agrariër ook knoflook en één agrariër teelt ook overige veevoergewassen zoals granen of luzerne. Twee andere agrariërs telen, naast gras en maïs, ook overige akkerbouwgewassen zoals aardappelen. Tot slot is er één agrariër die kruidenrijk/klaver grasland teelt en daarbij overige veevoergewassen.

Afbeelding 44. Gewassen

Toelichting bij gewassen
6 van de 21 deelnemende agrariërs gaven aanvullende toelichting op hun teelt. Zo wordt aangegeven dat een akkerbouwer/loonwerker de gewassen voor hem verbouwt en de afzet regelt. Een ander geeft aan half mais en half gras te telen en diegene geen derogatie meer heeft. Ook heeft één agrariër aangegeven alles biologisch te verbouwen, een ander heeft aangegeven in samenwerking te zijn met een akkerbouwer. 1 verbouwt voer voor veehouders in de buurt.

Vergunning

Van de 21 deelnemende bedrijven geven 17 aan in het bezit te zijn van een natuurbeschermingswetvergunning (NB-vergunning). De overige 3 bedrijven hebben aangegeven deze vergunning niet (nodig) te hebben. Of weten niet exact de status van hun vergunning.

Latente ruimte

Van de 3 bedrijven die hebben aangegeven geen vergunning te bezitten hebben logischerwijs 3 bedrijven ook geen latente ruimte. Verder hebben 3 van de 17 vergunninghouders aangegeven geen latente ruimte in de vergunning te hebben.

Van de 17 vergunninghouders hebben dus 14 bedrijven latente ruimte. Het gaat vooral om ruimte voor melkvee, variërend van kleine aantallen (20–50 koeien) tot grotere stallen voor 100 of 140 melkkoeien.

Pasmelders

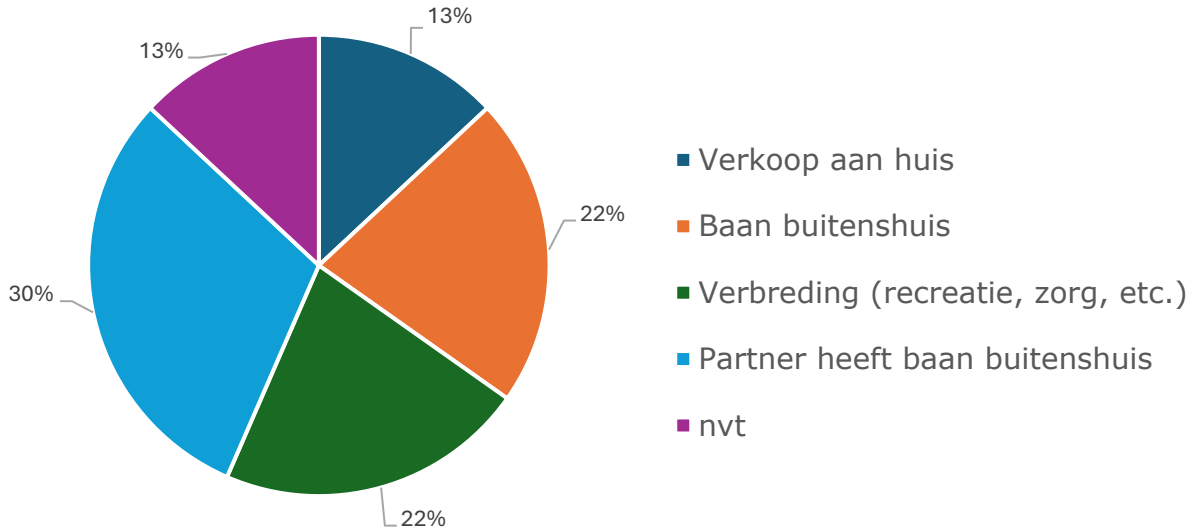
Eén ondernemer heeft aangegeven pasmelder te zijn. Deze werkt op basis van een eerdere melding onder het Programma Aanpak Stikstof, maar beschikt nog niet over een formele vergunning.

Gemeentelijke vergunning

Van de 21 agrariërs hebben 16 aangegeven in het bezit te zijn van een omgevingsvergunning. Vijf agrariërs hebben een melding gedaan op basis van het AMvB. Niemand heeft aangegeven zonder geldige vergunning te ondernemen.

Neveninkomsten

Naast het agrarisch bedrijf zijn er op diverse manieren aanvullende inkomstenbronnen. Zoals onderstaand weergegeven is de verbreding in gemeente Borne redelijk verdeeld. Van de 21 ondernemers geven 7 aan dat hun partner buitenshuis werkt. Vijf ondernemers hebben zelf een baan buiten het bedrijf, en drie geven aan geen neveninkomsten te hebben. Vijf bedrijven houden zich bezig met verbreding, zoals zorg of recreatie. Drie ondernemers verdienen bij met verkoop aan huis.

Afbeelding 55. Neveninkomsten

Toekomstige nevenactiviteiten

Daarnaast is ook de vraag gesteld of er in de toekomst belangstelling is voor nevenactiviteiten, zoals een camping, of landwinkel. Hierop gaven 6 agrariërs (30%) aan hier in de toekomst geïnteresseerd in te zijn. Van deze 6 agrariërs hebben 4 aangegeven dat de gemeente hier eventueel bij zou kunnen helpen.

Bedrijfsopvolging

De toekomst van het agrarisch bedrijf hangt vaak samen met de aanwezigheid van een opvolger. Van de 21 ondernemers geven 5 aan dat er een opvolger klaarstaat. Zes bevinden zich momenteel in de opvolgingsfase.

Tien ondernemers hebben aangegeven géén opvolger te hebben. Dit betekent echter niet automatisch dat zij binnen nu en tien jaar zullen stoppen. Deze groep wordt onderstaand verder uitgesplitst om meer inzicht te geven in hun toekomstplannen.

Bedrijfsfase

De ondernemers bevinden zich in verschillende fases van hun bedrijfsvoering, van recente overname tot afbouw of stabiliteit. Zes ondernemers zitten in een traject richting overname. Vier ondernemers bevinden zich in een afbouwende fase, aangezien er (op dit moment) geen opvolger is. Daarnaast geven tien ondernemers aan dat hun bedrijf zich in een stabiele fase bevindt, zonder directe plannen voor overname of afbouw.

Landgoederen

Drie bedrijven (15%) zijn onderdeel van, of zijn gelegen op een landgoed. Van deze drie geven ze allen aan dat hun huiskavel inclusief de gebouwen onder het landgoed vallen.

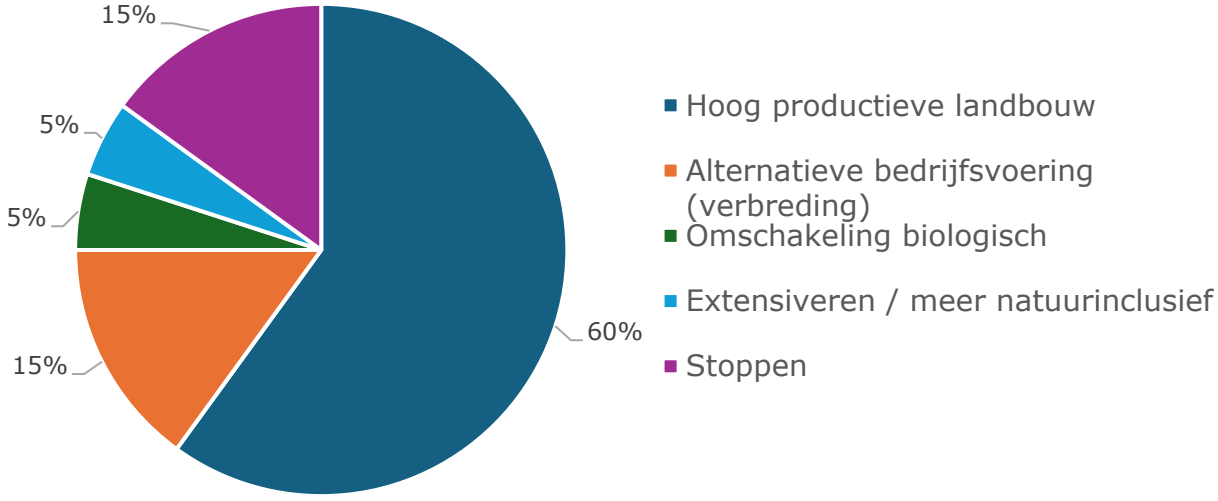
Verwachting om te stoppen

Vervolgens is de vraag gesteld of de deelnemers verwachten te stoppen met hun bedrijf. Hiervan hebben 3 agrariërs (15%) aangegeven dat ze inderdaad verwachten te stoppen met hun bedrijf. De overige 18 agrariërs hebben 'nee' geantwoord (85%).

Voor de 3 agrariërs is de vervolgvraag gesteld op welk termijn zij verwachten te stoppen. 2 agrariërs zullen op korte termijn (1-5 jaar) stoppen en één agrariër heeft aangegeven op middellange termijn, 5 tot 10 jaar, te stoppen.

Toekomstplan bedrijf

Als het gaat om de toekomstige richting van hun bedrijf, geven 12 agrariërs aan door te willen gaan met hoogproductieve landbouw. Drie ondernemers zien hun toekomst in verbrede landbouw, zoals zorg of recreatie. Eén agrariër geeft aan om te willen schakelen naar biologische bedrijfsvoering. Verder geeft één agrariër aan richting extensiveren of meer natuurinclusief werken te willen gaan.

Afbeelding 66. Toekomstplan binnen het bedrijf

Wie kan helpen met deze toekomstplannen?

Op de vraag wie of wat hen zou kunnen ondersteunen bij hun toekomstplannen, zijn verschillende bronnen van hulp genoemd. De reacties geven een goed beeld van wat zij nodig hebben om hun bedrijf verder te ontwikkelen.

Veel agrariërs noemen dat vooral de overheid een doorslaggevende rol speelt. Ze vragen om duidelijkheid over vergunningen en beleid, vooral rond stikstof en natuur. Door de voortdurende onzekerheid wordt het lastig om keuzes te maken en te investeren.

De gemeente wordt het meest genoemd. Agrariërs willen dat de gemeente meer ruimte biedt en minder belemmert, bijvoorbeeld door geen extra lokale regels op te leggen, grotere bouwblokken toe te staan en mee te denken bij plannen zoals een boerderijwinkel of het pachten van grond. Ook het verbeteren van wegen komt terug als aandachtspunt.

Daarnaast hechten agrariërs waarde aan persoonlijk contact, zoals een wethouder die daadwerkelijk komt luisteren. Een paar ondernemers geven aan dat ze zichzelf wel redden, maar de meerderheid vindt dat goede samenwerking en heldere kaders vanuit overheid en gemeente essentieel zijn om hun toekomstplannen waar te maken.

Invloed van ruimtelijke ontwikkelingen

Van de 21 ondervraagde agrariërs geven 15 aan geen directe invloed te ervaren van de ruimtelijke ontwikkelingen in de buurt, zoals de Vloetbeltverbinding of woningbouw. Zes ondernemers (30%) geven aan deze invloed wel te voelen.

In de vervolgvraag is gevraagd om toe te lichten waarin die invloed zich uit. Vijf van hen geeft aan dat de ontwikkelingen een veldkavel raakt. Eén agrariër geeft aan dat de huiskavel wordt doorgesneden. Voor de overige 15 ondernemers was deze vraag niet van toepassing.

Vervolgens is de vraag gesteld hoeveel grond deze bedrijven kwijt zullen raken. Hier geven vijf agrariërs aan tussen de 0 en 2 hectare grond kwijt te raken. Eén agrariër heeft aangegeven tussen de 2 en 5 hectare te verliezen.

Innovatieve technieken

Eén agrariër geeft aan actief bezig te zijn met innovatieve technieken binnen hun bedrijf. Deze ondernemer is bezig met een stikstofstripper. Verder gaven drie andere agrariërs aan dat bijvoorbeeld hun bedrijf hiervoor te klein is, of dat het allemaal nog te onzeker is. Een ander gaf aan dat ze er wel voor open staan, mits het oplossingen biedt.

Uitdagingen voor het bedrijf

De bedrijven in het gebied staan voor verschillende uitdagingen. Een belangrijke zorg is de mestafzet in de komende jaren. Boeren vragen zich af of zij hun gewassen nog voldoende kunnen bemesten en de productie per hectare op peil kunnen houden, vooral wanneer de mestnormen verder aanscherpen. Daarbij komt dat de beschikbare grond vaak beperkt is. Sommige bedrijven zoeken extra ruimte, terwijl anderen juist vastlopen door erfpacht of oude gebouwen die moeilijk te herbestemmen zijn.

Ook de onzekerheid over beleid en vergunningen speelt sterk mee. Ondernemers geven aan dat het lastig is om vijf tot tien jaar vooruit te kijken. Vergunningstrajecten kosten veel tijd en bepalen in grote mate de mogelijkheden voor groei of aanpassing van het bedrijf. Op bedrijfsniveau komt daar de vraag bij hoe zij hun bedrijf toekomstbestendig houden.

Daarnaast speelt opvolging een grote rol. Veel agrariërs willen het bedrijf graag in de familie houden, maar zien dat kinderen andere interesses hebben of liever een andere richting op gaan. Bij anderen is de wens om het bedrijf over te dragen aan één van de kinderen er wel, maar is het de uitdaging om het bedrijf levensvatbaar genoeg te houden. Voor een deel van de ondernemers is het vinden van een passende opvolger buiten de familie juist een groot vraagstuk.

Samen laten deze punten zien dat bedrijven vooral zoeken naar zekerheid: voldoende mest- en grondruimte, duidelijke regels voor de lange termijn en een realistisch perspectief op opvolging en bedrijfsontwikkeling.

Vrijwillige kavelruil

7 van de 21 hebben aangegeven interesse te hebben in een deelname aan vrijwillige kavelruil. Dat komt neer op 35% van de deelnemers.

Werkgroep of studiegroep

3 van de 21 agrariërs (15%) hebben aangegeven interesse te hebben in deelname aan een werkgroep of studiegroep.

De thema’s die deze 3 agrariërs aandroegen waren met name voor de opvolger in het bedrijf, eventueel in samenwerking met boeren in Bornerbroek.

Groenblauwe diensten / agrarisch natuurbeheer

12 van de 21 agrariërs hebben aangegeven interesse te hebben in agrarisch natuurbeheer, mits hiervoor een goede vergoeding komt. Dat is 60% van de deelnemers.

Vervolgens is de vraag gesteld welke optie van agrarisch natuurbeheer hun doen of belangstelling voor hebben. Hierin gaf één agrariër aan interesse te hebben in kruidenrijk grasland en 11 van de 12 gaven aan interesse te hebben in groen/blauwe diensten. Niemand benoemde de optie agroforestry.

Leefbaarheid in het gebied

De meeste inwoners ervaren de leefbaarheid in het gebied op dit moment als positief. Het wordt gezien als een prettige en hechte omgeving, met voldoende contact tussen mensen en een buurt waar men dicht bij voorzieningen zit. Vooral de nabijheid van Zenderen en Borne wordt vaak genoemd als voordeel.

Toch zijn er zorgen voor de toekomst. Verschillende mensen zien dat de leefbaarheid langzaam verandert. Een veelgenoemd punt is dat er steeds meer welvarende inwoners naar het gebied trekken. Men is bang dat dit de sociale samenhang verandert en dat de buurt minder gemengd wordt. Ook het gebrek aan voorzieningen in kleinere kernen, zoals Hertme en Zenderen, wordt als knelpunt gezien. Vooral het behouden van de school in Hertme wordt als belangrijk genoemd.

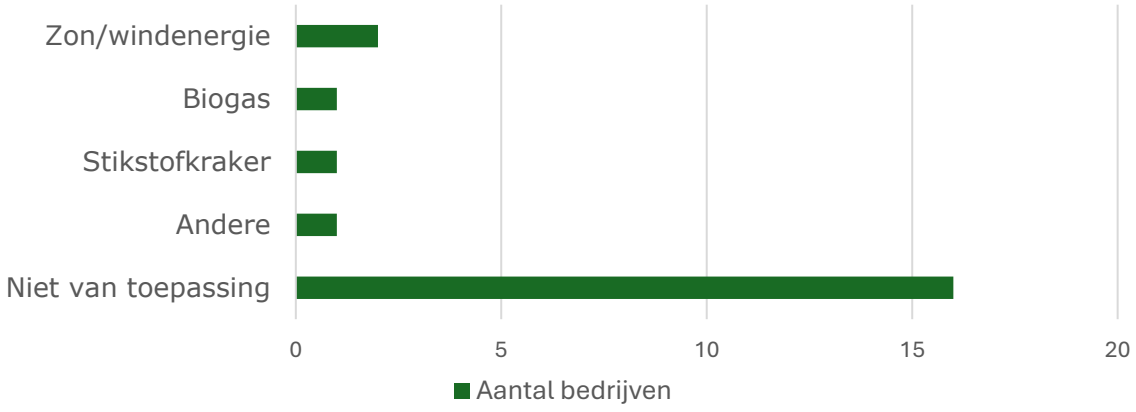
Daarnaast zijn er zorgen over de toenemende drukte en het verkeer. Enkele inwoners verwachten dat het gebied voller wordt en noemen het aanpakken van verkeersstromen als belangrijke opgave. Ook klinkt de wens om meer kleinere en betaalbare woningen te bouwen, vooral voor jongeren.

Samengevat ervaren inwoners de leefbaarheid nu als goed, maar zien zij wel ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de toekomst: minder voorzieningen, meer drukte, een minder diverse bevolkingssamenstelling en de vraag naar betaalbare woningen.

Kansen voor het bedrijf of gebied

Een klein gedeelte van de ondernemers ziet mogelijkheden voor verduurzaming en innovatie binnen hun bedrijf. Twee agrariërs geven aan kansen te zien in zon- en windenergie. Eén agrariër noemen biogas als een potentieel verdienmodel of bijdrage aan verduurzaming, en nog één ziet mogelijkheden in technieken zoals een stikstofkraker.

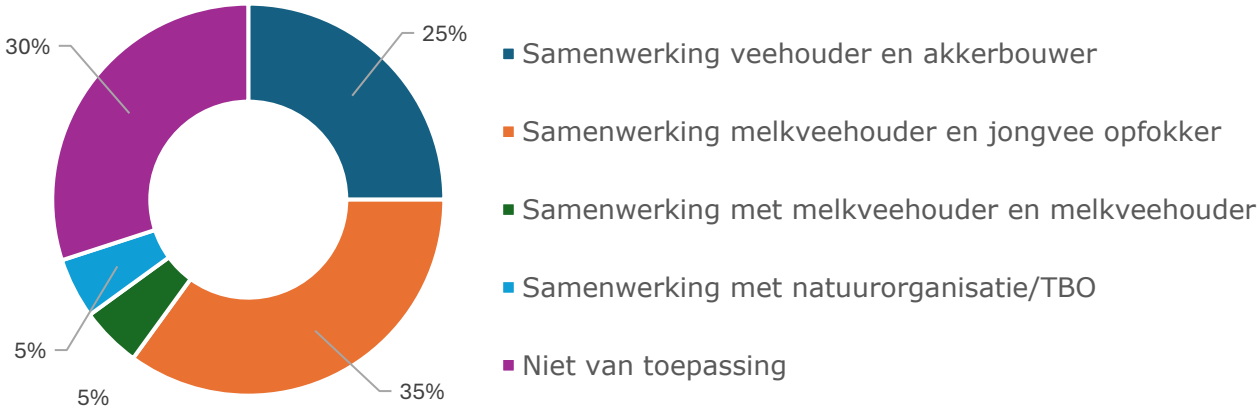
16 van de 21 ondernemers geven aan dat deze vormen van innovatie voor hen op dit moment niet van toepassing zijn. Eén agrariër heeft aangegeven al geïnvesteerd te hebben in zonnepanelen inclusief accu voor opslag.

Afbeelding 77. Kansen voor het bedrijf of in het gebied

Kansen voor samenwerking in het gebied

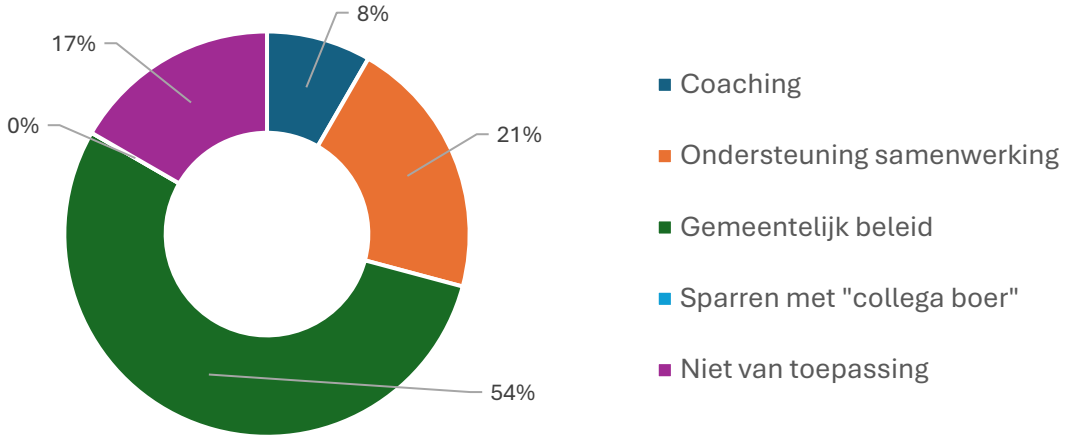
12 van de 21 hebben aangegeven kansen of mogelijkheden te zien in samenwerking in het gebied. 5 van deze 12 zien daarin een samenwerking zitten met een veehouder en akkerbouwer, 7 zien een samenwerking tussen een melkveehouder en jongvee opfokker, één agrariër ziet een samenwerking zitten tussen melkveehouder en melkveehouder en één agrariër ziet een samenwerking zitten met natuurorganisatie/TBO.

Afbeelding 88. Kansen voor samenwerking

Hulp bij bepaalde thema's

16 agrariërs hebben aangegeven op bepaalde thema's hulp te kunnen gebruiken. 2 daarvan hebben aangegeven dit op het gebied van coaching te hebben en 5 bij ondersteuning van samenwerking. Opvallend is dat niemand heeft aangegeven hulp te kunnen gebruiken over het sparren met "collega-boer" en dat zelfs 13 agrariërs hulp kunnen gebruiken op het gebied van gemeentelijk beleid.

Afbeelding 99. Thema's waar hulp gevraagd wordt

Wijk-, of gebiedsraad van gemeente Borne

Tot slot is bij elk gesprek de vraag gesteld of de deelnemer deel wil nemen in een wijk-, of gebiedsraad van de gemeente Borne, waarin zij een club met elkaar kunnen vormen om op deze manier de landbouw binnen de gemeente te vertegenwoordigen. 8 van de 21 agrariërs hebben hierop ja beantwoord. Dat is een mooie afvaardiging van de agrarische sector in Borne.

Conclusie

Alles overziend blijven in de gemeente Borne maar relatief weinig actieve boeren over de komende 10-15 jaar. Voor de blijvers kan dit betekenen dat er kansen liggen voor extensivering maar ook doemt de vraag op of er niet te weinig economische activiteit over blijft in het buitengebied. Wat doet dit met de leefbaarheid van het gebied? Brengt dit nieuwe kansen met zich mee? Verpaupert zo het platteland?

Hier zul je als gemeente mee aan de slag moeten en het is ook een belangrijke vraag in het vervolg proces. Daarbij speelt ook nog dat er over het algemeen niet echt positief over de gemeente gedacht wordt, "*Er kan weinig en als er iets kan zijn het alleen de alternatieve zaken waar de gemeente warm voor loopt*.".

Wil het gebiedsproces een kans van slagen hebben dan zal de provincie nu aan het werk moeten en met de gronden voor de Vloetbeld verbinding een slag moeten maken. Mensen verwachten duidelijkheid. Als die er niet komt heeft een gebiedsproces weinig kans van slagen.

Aanbevelingen

Aanbeveling is om met de "verkenning" aan de slag te gaan. Dit kan een proces worden waar gemeente, bewoners en anderen gebiedspartijen samen op trekken. 60% van de agrariërs hebben immers al aangegeven open te staan voor samenwerking. Dit proces zal veel tijd vergen en eerst zal er vertrouwen onderling moet komen. Ook de provincie heeft hier wat in te doen.

Er leven verschillende dilemma's en uitdagingen in het gebied. Het aantal agrarische bedrijven wordt erg klein, wat heeft dat voor consequenties voor Borne? Geeft dat verpaupering van het platteland? Neem deze vragen mee in de verkenning.

Er zijn wel een aantal opvolgers die klaar staan om zowel gangbaar te gaan boeren maar ook enkele die alternatieven zoeken. Onderzoek hoe je die allebei kunt ondersteunen en verder helpen. Wees zuinig op de paar agrarisch ondernemers die je overhoud.